

008159 2004 PZDB-B-04023

Landschapsadviezen Oost-Inkelenpolder, Eilanddij

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Koningin Emmapolder*

Datum: *19 februari 2004*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie algemeen

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharderen, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

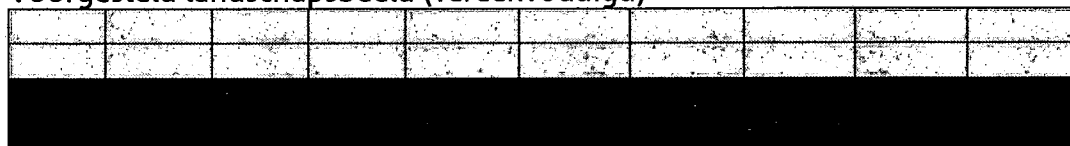
Dijkvak: *Koningin Emmapolder*

Datum: *19 februari 2004*

Door: *Dienst Landelijk Gebied*

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Nadere uitwerking dijkvak Koningin Emmapolder

De dijken langs het verdrongen land van Saeftinghe, waaronder de dijk langs de Koningin Emmapolder valt, behoren tot een reeks groene dijken. Het beeld en de eigenschappen van dit soort dijken sluiten goed aan bij dit uitgestrekte schorregebied in de Westerschelde. Voor de landschappelijke en historische betekenis en ecologische meerwaarde gaat dan ook sterk de voorkeur uit naar het alternatief van de groene dijk. De voorkeur van een groene dijk geldt ook bij de optie van het alleen vervangen van de boventafel van de dijk. Belangrijk bij aanleg van groene dijken zijn de verticale overgangsconstructies. Zeker in dit geval omdat de helling van de groene dijken in de nieuwe situatie een flauwer verloop kent. Voor overgangen van groene dijken naar dijken met een verhardingsmateriaal of haven(dammen) moeten detailontwerpen worden gemaakt. Het heeft een sterke voorkeur de overgangsconstructies in een bocht of op een knooppunt van dijken te plaatsen.

Naast het alternatief van een groene dijk kan onder bepaalde omstandigheden de noodzaak ontstaan om delen van de dijk te voorzien van een onder- en boventafel met verhardingsmaterialen. In dit geval gelden de volgende uitgangspunten, zoals (onder andere) in de landschapsvisie verwoord:

1. De horizontale opbouw benadrukken door het toepassen van licht gekleurde materialen in de boventafel (sterke voorkeur voor doorgroeibare betonconstructies);
2. Het toepassen van verticale overgangen tussen gekantelde blokken en betonzuilen en deze zo min mogelijk samen laten vallen in de onder- en de boventafel;
3. Een eventueel onderhoudspad toepassen met doorgroeibare verharding of materialen die vrijkomen uit de glooiing;
4. Het af strooien van de bovenste vier meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen. Bij een hoog voorland aansluiten met het instrooien op het voorland.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Eilanddijk en Buitenhaven*

Datum: *24 februari 2004*

Door: XXXXXXXXXX *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie algemeen

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharderen, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

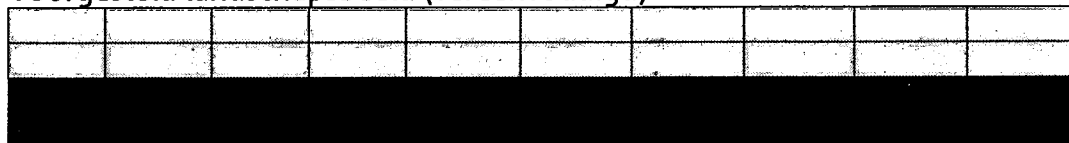
Dijkvak: Eilanddijk en Buitenhaven

Datum: 24 februari 2004

Door: XXXXXXXXXX Dienst Landelijk Gebied

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Nadere uitwerking dijkvakken Eilanddijk en Buitenhaven

De dijkvakken Eilanddijk en Buitenhaven behoren tot een reeks dijken die sterk onder invloed staan van stedelijke, industriële en havengebonden activiteiten. Het beeld en de eigenschappen van dit soort dijken onderscheiden zich hierdoor van de gemiddelde zeedijk langs de Westerschelde. Vooral de landschappelijke, historische en functionele betekenissen zijn hierbij van belang. De ecologische meerwaarde lijkt daarentegen van beperkter belang, maar de mogelijkheden hiervoor moeten wel benut worden.

Locatie 1A: dijkvak Eilanddijk van Oranjemolen tot Havendam Buitendam Vlissingen.

Volgens de voorontwerpnota en achterliggende documentatie is zowel de onder- als boventafel van het dijkvak Eilanddijk van Oranjemolen tot Havendam Buitendam Vlissingen als *voldoende* getoetst. Een grote ingreep lijkt dan ook niet nodig. In het verlengde hiervan kan ingestemd worden met het gebruik van asfaltmastiek op voorgestelde zone. Het geheel respecteert de huidige uniformiteit en komt tegemoet aan het eigen karakter van dit dijkvak.

Locatie 1B: Havendam Buitendam.

De Havendam Buitendam is als *onvoldoende* beoordeeld. Om verschillende redenen wordt hier conform de ontwerpnota gekozen voor het toepassen van een gesloten bekleding. Voorstel is verder om de Havendam volledig te overlagen met breuksteen (0,50 meter), dit in te gieten met gietasfalt en de koppen schoon te maken. In tegenstelling tot wat de landschapsvisie lijkt aan te geven sluit de voorgestelde ingreep het beste aan op het karakter van de Buitendam en de aangrenzende dijken. Alleen vanuit ecologisch oogpunt ontstaat een minder gewenste situatie. Op deze punten komt een uitzonderingssituatie op de landschapsvisie tot uiting. Het advies is dan ook redelijk positief op de voorgestelde overlagen met breuksteen en het ingieten met gietasfalt. Indien mogelijk verdient echter het volledig vervangen van de glooiing met basalt de voorkeur hetgeen ook meer tegemoet komt aan de ecologische aspecten.

Locatie 2: Buitenhaven nabij het fiets-voetveer Vlissingen-Breskens.

De volledige bekleding van dit vak is als *onvoldoende* beoordeeld. Om verschillende redenen wordt ook hier in de ontwerpnota gekozen voor het overlagen met breuksteen (0,50 cm), dit in te gieten met gietasfalt en de koppen schoon te maken. Gezien het karakter van de omgeving sluit dit voorstel goed aan, ook al is het afwijkend van de landschapsvisie.

Locatie 3: Aansluiting Zuidwatering en Buitenhaven.

Dit deels als *onvoldoende* beoordeeld vak sluit enerzijds aan op Zuidwatering, maar dient anderzijds als monding van de Buitenhaven. Bovendien versterken de

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Eilanddijk en Buitenhaven*

Datum: *24 februari 2004*

Door: XXXXXXXXXX, *Dienst Landelijk Gebied*

---

aanwezigheid van bunkers, diverse bebouwingen en havenactiviteiten het eigen specifieke karakter van dit dijkvak. Het landschappelijk advies sluit om deze redenen in hoofdlijn aan bij het voorstel in de voorontwerpnota. Belangrijk is een helder concept neer te zetten wat aansluit op de omgeving. Het advies wijkt in die zin niet zoveel af van de landschapsvisie. De zorg voor afronding van het dijkvak Zuidwatering, de aansluiting op de Buitenhaven en het opheffen van de verrommeling zijn de belangrijkste adviespunten. Voorstel is dan ook om het geheel te overlagen met breuksteen en in te gieten met gietasfalt. Zodoende wordt een onmogelijke en ongepaste aansluitingen op Zuidwatering voorkomen en een goede aansluiting gemaakt op de Buitenhaven.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Oost-Inkelenpolder*

Datum: *24 februari 2004*

Door: XXXXXXXXXX *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie algemeen

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharderen, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen.

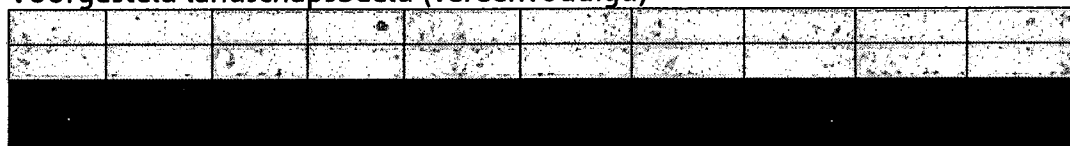
Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: Oost-Inkelenpolder

Datum: 24 februari 2004

Door: [REDACTED], Dienst Landelijk Gebied

Voorgesteld landschapsbeeld (vereenvoudigd)

Nadere uitwerking dijkvak Oost-Inkelenpolder

Het dijkvak Oost-Inkelenpolder is een relatief eenvoudig dijkvak. Het is een karakteristiek dijkvak zoals de meeste dijken langs de Westerschelde. Een bijzonderheid zijn de weinig zichtbare restanten van de doorbraak in 1953. Hierdoor wijkt de bekleding van de ondertafel wel wat af wat betreft materiaalgebruik. Het concept zoals verwoord in de landschapsvisie komt hierdoor echter niet in geding. Om die reden wordt aangesloten op het advies conform de landschapsvisie en is het advies als volgt:

1. Ondertafel uitvoeren in bekleding met donkere kleur, dat is handhaven en voortzetten van overgoten basalt. Door het gebruik van asfalt (en schone koppen) wordt het afwijkende patroon van dijkherstel in het verleden benadrukt;
2. Bovenafel uitvoeren in gekantelde betonblokken of nieuwe betonzuilen. Het gebruik van een lichte kleur is hierbij een belangrijke voorwaarde. Overgangen van materiaal hierbij wel verticaal laten plaatsvinden;
3. De Oostelijke Havendam handhaven/uitvoeren in basalt;
4. Afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de snellere vestiging van grassen.